

(3) שבעים פ"ה מ"א,
(4) לפנינו ב"פ א"ר
(א) יאמר רק המ"ד השני,
(2) [שנת] מן ונבטל
דכתיב טובא].

הנהות הב"ח

(6) גמי וכוונתו נמנו
באשף נבטל אחר
לקיטתו: (3) תו"כ ד"ה
נמנו שזו כ"י שנתו שגש
במסכת לא הייתי נודר
משמע נמי דפי':
(3) בא"ד לפי שזב
מינין הללו לזני כתיב:
(7) בא"ד דלשענות
והנדרים הן הטובין
שגמלו:

ליקוטי רש"י

ברכות. קצ"ד
לג"ל [ו' שרי הש"ס]. ה.

הנהות וציינו

[צ"ל דהו גליין:]
(6) צ"ל וכוונתו נמנו
(בארות המים): [ג] צ"ל
בא"ל [גליין]: [7] צ"ל
ברבנן. וי"ל במעשר
רק דרבנן (בא"מ).
וכי"ח ב"ח ה"איש:
(8) אולי צ"ל ה"איש
(גליין): [1] שבביעות א"י
שז"ח וכו"י שם בחי'ם
ד"ה ככונת שוח וכו'
(גליין) ובגליין בע"ז
מצוין דמי הערוך היא
שבע כמי שהעתיק
התוס', וע"ז באה"מ
שמוכח דכך היא גירסת
התוס': [2] צ"ל ב"ב
(בא"מ). ובתוס' בע"ז
ליחא כלל תיבה זו:
(3) [בכל הסוגיא דשם
אי שז"ח וע"ש בפירושו
הרא"ש].
(4) ב"ר"ש שם ובצ"ו:
[1] אולי צ"ל ו"א בתר
וכי' וכן בתוס' בע"ז
ד' ע"א ד"ה בנות שוח
(גליין) ובפירושו א"ר בתר
נמנו ו"א בתר לקיטה
ולפניו ו"א בתר הגהת
המה"ש"א ע"פ הר"ש
בריש דמאי ע"ש:
(5) צ"ל ופ'ר (בא"מ).
וכי"ח בר"ש שם:
(6) בחי'ם
(הברדרלס עיבורן פ"ש
שנים ובגליין: [3] לפנינו
הגירסא מוכספין לחוד
וכן הוא גירסת רש"י שם
(גליין):

ורבותינו נמנו באושא. א"ת דגרסי אתרוג אחר חנטה זין
למעשר זין לשביעית דקרי לה השמא כ"ר"א לעיל
(7: ד) ולא נראה לזדעזע מוכח
דגרסינן אתר לקיטה ו'ג' חלוקות
ללא שיך לזון זריכה בצל"ל אלא
זיונים כדפי' בקונטרס כדמנין צפרק
המוכר את הספינה (7: ד 77). הלוקח
פירות שזך מפריה זריכה ראשונה
ואין לפדע דפרזין משום דלאן אינן
טוען שמי פעמים בשנה דלאן אשכחן
דיופורה זריש עושין פסין (מ"ד 77)
(ת) וימיה י"ל משום דקשיא ליה
דכיין ללא שמי' איך לנו לחלק מדרבנן:
בגון הדקלים והזיתים. תמס
נקט זמנים דמדה זהו מ"ק
דחבזה וזמנים אחר שלש ולא אחר
מטת: **נהגו** העם בהרובין דרבי
נחמיה. לאו דוקא נקט מרובים
דהוה הדין דקלים וזמנים וכל אילנות
השפועות¹² זריכה אחת בשנה מדפרזין
ליה ריש לקיש מצנות שוח ו"א"ת והא'
צנות שוח מפרש צפרק כילד מצרין
(צצות 97 מ:). תלמי חוררתא וצריש
לל גדול (שע 97 סת. וס) אמרין
לקיטתו כחמד למעוטי תלנה וע"פ
שיש לחלק זין סתם תלמיס לתלמי
חוררתא הא צפ"ק דלפיה (מ"ה)
חשיב אילנות שלקיתו כחמד ולא
חשיב צנות שוח וצמח תנה ושימי:

רבינו חננאל

איתביה רשב"ל לר'
יוחנן אה ירחן בשביעית
בכחלת פיה בנות שוח
שביעית שלחן שנה
ששושנות לג' שנים ע"ש
ששען בשביעית יהו
שביעית. כלומר הנה בנות
שוח שחנטו קודם ט"ו
בשבת וחזינן עד אחר
ט"ו בשבת בכל השנה
ומה שחנטו בשבת
השמינה אחר ט"ו בשבת
נהגין בהן דין שביעית
בשנה השנייה של שבת
שבתאחרין בנות שוח
הללו באלו ג' שנים. אבל
מה שחנטו קודם ט"ו
בשבת בשביעית ט"ו
השנית הן חסורין
ומתוהין בשנה הראשונה
לש שבת. ומה בנות שוח
אינם כגון כ' בריכות
בשנה לפי שאין עושין
אלא בריכה אחת בכל
שנה ושנה. והנה מה
שחנטו קודם ט"ו בשבת
חסורין משנה ששית.
ושחנטו אחר ט"ו בשבת
חסורין משנה השביעית
ומבטערין בשנה השנייה
של שבת שהיא שנה
שלישית לחנטה. והיאן
אי' יוחנן כ"י ב' חסורין
פניו ששוען בריכה אחת
בשנה. בין כ' שחנטו
קודם ט"ו בין אחר'
מתערין לשנה הבאה
אשתק' כ': ירושלמי
(ב"פ"ה בשביעית) אי' אבא
בר כהנא ותמחני אין
מוכרין רשב"ל ומקל' ר'
יוחנן מיניה ושתיק ליה
ויריבניה אבא אמין
חורבין ואת אמרת בנות
שוח. אנא אמיתא מנה
ואת אמרת הלכה. אנא
אמיתא ר' נחמיה ואת
אמרת רבון: פ"י בנות
שוח הללו תמיס לבנות
הן דאמרין (בע"ז ד)
בעיני דבריהם האמרי'ם
למכור לנכרין בנות שוח
בפטרותיהן. ואמרי'
(בבב) אמר רבי בר
חנה תמיני חוררתא והן
בנות שוח. בנות שבע
וכונסין לזון מיני תמיס
וכבר פירשונם במס' ע"ז.
וכן דרין בנות שוח הללו
שחונטין בשנה הראשונה
הן פנין ובשנה בחלה
ובשלישית נגמרין וכן
צמל וכל שנה הן
חונטין. וכן יסידרין. מה
שחונטין בשנה הראשונה
של שבת נגמרין
בשלישית. ומה שחנטו
בשנה נגמרין ברביעית.
ומה שחנטו בשלישית
נגמרין בחמישית. ונהגין
בהן מעשר עני. דקדיל
אינן בתר תמיס. ואילו
שנבנר
בשלישית חנטו לפיכך הן
פירות שלישיית ושחנטו
ברביעית נגמרין בשמינית
ושחנטו בחמישית
בששית בשנה של שמיטה
חורבין הן כ' פירות
חמישית הן. ושחנטו
בששית נגמרו בשמינית
ונהגין בהן מעשר עני.
ושחנטו בשנת השמיטה
בשביעית נגמרין בשנה
החמישית שהיא שנה של
שבת הנכנסת. ונהגין
בהן דין שביעית
ומבטערין. כ' בשביעית

חסורי מוחסרא והכי קתני אחר חנטה זין
זקנים אתרוג אחר לקיטה למעשר אחר חנטה לשביעית ורבותינו נמנו
באושא ונמרו אתרוג אחר לקיטה בין למעשר בין לשביעית. והכי
פירושה אתרוג אחר לקיטה למעשר לענין חדש וישן ולענין שמי
נכנסת לשלישית או שלישית לרביעית

ואחר חנטה לשביעית זין להפקר זין
לצבור כשאר אילנות ומה שביעית
הנכנסת לשמינית הפקרה הוא פטורה
מן המעשר דלילו לענין מעשר בשאר
לפי שצוה אוזל ציה רצנן בתר לקיטה
גמי חדש וישן ומעשר שני ומעשר
עני משום דלדכו לינדל על כל מים
כירק והכי מפרש בשמעתא קמיימא
דקדושין (77 א). אצל לשאר דבריו
זיה לאילן בתר חנטה ורצה ורז
המנוגה ספירא לכו לצבטולמוס דלמר
בתר חנטה לשביעית הלכך נת
שביעית שנכנסת לשמינית חייבת
צביעור ומה ששית הנכנסת לשביעית
פטורה מן הצבור דלילו בתר חנטה
ומיפלג פליגי רצה ורז המנוגה
צמלמיה ולצבטולמוס זיה ארז
המנוגה ספר כיון דפטורה היא צביעור
חייבת צביעור דללו הפקרה דלמלא
היא ורצה ספר סוף סוף יד הכל
משמעין ומודה אצטולמוס דפטורה
מן המעשר: צ"ע ששית. חייבת
צביעור פטורה מן הצבור: אפי"ו
בז"ת. אפילו לא גלה בששית אלא
מעט ורצה גלה בשביעית על
שנעשית ככר חייבת משום טעל דבתר
חנטה אולנין: שתי בריכות פ"ה.
אין לשון זה נופל אלא בעצמות כדמנין
(77 ד 77). הלוקח פירות שזך
מפריה הצריכה לראשונה: בעין שוח.
ברביכות. שאין פירושו נגמרין כלמת
כגון תלמיס דלמרינן¹³ (לעיל 77 ד:).
גבי קטניות מתוך ששעוין פרסין:
אב"א א"ל. ספירותיו נלקטין כחמד
בתר לקיטה אולנין צה: בנות שוח.
מפרש צמסכת ע"ז (77 ד). תלמי
חוררתא: שביעית שלחן שנה.
שביעית שלחן טוחנה בשנה שניה

שמטה כדמפרש טעמא: מפני ששועות צ"ש שנים. פירות החונטים
צה בשביעית אין נגמרין עד שנה שניה של שמיטה ואין בתר חנטה
אולנין ונהגה צה שביעית: ואת אמרת צ"י אישורא. דאסור
למזל צה בתר לקיטה אלא נמי מודינא דאסור אלא נהגו כך:
שבקינן דהו. צמתיס: אם קיב"ה. והאי דלשתיק משום אשף ללא
ידע להשכי: א"א קיב"ה. והאי דלשתיק משום אשף ללא איכפת ליה
ללא דמי מעשר פירות האילן דרבנן לאחמורי ציה כשביעית דאורייתא:
מתני'

הוא הגדל צעריס שהוא מקום הפקר ופטור מן המעשר אע"פ שהוא כוץ כעין אגוזים קטנים שלנו וכגון¹⁴ ערמונים והא' ללא נהגו ציה
שביעית מעיקרם לאו משום גריעותא הוא אלא משום דעשיות לשלש שנים כדאמרין הכל והוה סברי ללא אולנין צה בתר חנטה אלא¹⁵
בתר לקיטה כיון דעיקרן אינם נגמרין בשנה שחונטים צה אצל לריש לקיש דירושלמי דמחייב צודאי ופטרי¹⁶ צדמאי לפי שאלו נחמדו משמע
משום גריעותא הוא וצמתיס דהש"ס כווחית צ"י כ"מ (צצות מ:). למרין דמאי ללא צני עשורי הא' וזאי צני עשורי ועוד קשיא דהתם
וצפ"ק דע"ז (77 ד). תלמי חוררתא קרי ליה וצ"י ארבעה נדרים (77 ד 77). אמר' לזון זה לא תמיס חמורות ולא תמיס לצנות ועדן לומר
דלשנה מיני תמיס הן שמורות ולצנות הן סתם תמיס וצנות שוח הם תמיס רעות כגון הק' דדמאי וצפ"ק דע"ז וקראום צנות שוח
לפי שחולין הקלקה צמקולקל אצל צנות שזע דשעויות ודרים הן (77) שחיות שגרמו שצעת ימי אצילות ומסמחא מן הטויות אכל שנאמר
(צצות א) ותחמד העץ להשכיל ואית דגרסי צפ"ק דע"ז מוכספין צנות שוח צלא ו"ו שהוא פרי אחד שכן שמו כדמוכח צפ"ק דצבורות
(77 ד). וס) דלמרי' וזאי והוא והגמר והצדלס¹⁷ לשלש שנים וכנגדו צבילנות צנות שוח נחש לצבע שנים ולאחרו רשע לא
מזני צה ויש לאומריס כנגדו מוכספין צנות שוח (77) ס) שם בקונטרס מוכספין של צנות שוח ולא צנות שוח ממש ועוד י"ל דמשעת
נעמינה צבילן של צנות שוח אין טוען פירות עד שזע שנים וזהו פירוש לה גבי נחש ו"ו היא גוונא קאמר התם אשפה בשביעית שנה
וכנגדו צבילן מרוב וחשוב זה משעת נעיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה אצל גבי וצ"י וארי לשלש שנים היינו משעת מניטתו עד
גמר פרי כדאמרין הכל: **שבקת** רבנן וצבדת רבי נחמיה. עדיפא מיניה הוה ליה לאקשוי דרבי יוחנן אית ליה ההלכה כסתם משנה:
מושום דאמר ר' יהוה שבקת רבנן וצבדת רבי נחמיה. נראה לך פ"י לכן לא א"ל הכי כדקאמרת דאי הוה א"ל הכי הוה משיי לו ריש
לקיש וכי צבקינן רצנן ונעביד כרבי נחמיה דמתא אמרת כרבי נחמיה קאמינא לך: **וכי** נהגו שבקינן דהו. צמתיס דלשון
נהגו משמע צפרק צתרא דלענינה (77 ד): דאי עביד לא מהדרניא וזאי כיון דלזכא אסורא דלמנה כרצנן אית לן לאהדורי וצריס
ערצי פסקים (77 א). גבי הא' דלמר רבי יוחנן נהגו העם כז"ל והלילה דרבי יהודה משמע קתא דלמחמסה ערצי (77): אסורין
רצה אצמסיס צריש' והדר אמאור וכלל יומן ממייצב כאן ומכאן סותריס מה שפירש רש"י צפ"ק דמחמסה (77 ב): אסורין
צעשיית מללכה צמקוס שנהגו דכיון דתמי אסורין לא תלינן צמנהגא [וע"פ חוספות צצות נ: ד"ה נהגו ומוס' פסקים ק. ד"ה ואלמ]:
צצקת

חשק שלמה על ר"ח

(6) צו"ר שם פ"ה שביעית
סוף הלכה י' וכן בחוספתא
ס"ר ר"ד אמת וכן עושה
לשמי שנים.

